

Päijänteen uistelutiedustelu 2019-2023

1. Tiedustelun tunnuslukuja ja yhtenäislupien luvanmyyntitiedot

Päijänteelle myydään viehekalastuksen yhtenäislupia 3 alueelle: Koko Päijänne, Etelä- ja Keski-Päijänne sekä Pohjois-Päijänne. Koko-Päijänteen lupaa myyvät Päijänteen kalatalousalueet, Etelä-Päijänteen lupaa Etelä-Päijänteen kalastusyhdistys ja Pohjois-Päijänteen lupaa Pohjois-Päijänteen kalatalousalue. Vuosina 2019-2023 yhtenäislupia verkosta ostaneille ja lupien haltijoille on lähetetty kysely koskien kyseisen vuoden kalastusta. Vuosittain kysymyspatteria on voitu muuttaa tietotarpeiden mukaan.

Vuonna 2023 yhtenäislupia osti kaikkiaan 986 henkilöä, eli luvanostajien määrä on edelleen pysynyt kutakuinkin edellisvuosien tasolla (Taulukko 1). Vuonna 2020 lyhyiden (2vrk) lupien myynti oli runsasta, mutta 2021 määrä romahti. Lyhyitä lupia myydään erityisesti syksyllä Etelä- ja Keski-Päijänteelle. Siksi vuoden 2020 pitkä, lämmin syyskausi näkyy poikkeuksellisen korkeana lupamääränä.

Taulukko 1. Päijänteen vuosien 2019-2022 luvanostajat.

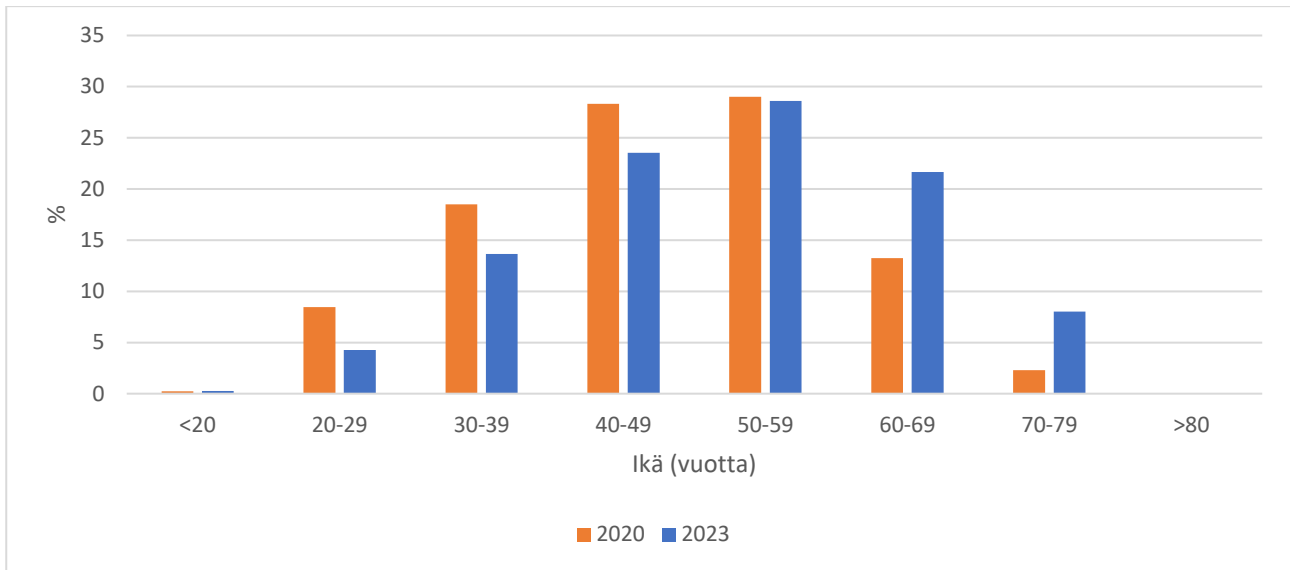
Vuosi	Yht.	2vrk	viikko	kuukausi	vuosi
2019	932	200	78	29	625
2020	1037	326	87	14	610
2021	985	173	100	28	684
2022	958	198	83	33	644
2023	986	211	63	15	697

Tiedustelu lähetettiin vuonna 2023 948:lle henkilölle ja vastausprosentti oli n. 36,5 % (Taulukko 2). Tiedusteluun vastasi vuonna 2023 36,5 %:a kaikista yhteislupien ostaneista. Lähetettyjen tiedusteluiden määrää on saatu kasvatettua, koska myös käsimyynnissä kerättiin ostajien sähköpostiosoitteita.

Taulukko 2. Tiedustelun tunnuslukuja.

Tiedustelu	2019	2020	2021	2022	2023
Tiedusteluita lähetetty, kpl	655	778	814	891	948
Vastauksia, kpl	300	456	382	389	360
Vastausprosentti, %	45,8	58,6	46,9	43,7	38,0
Vastanneiden osuus ostajista, %	32,2	44,0	38,8	40,6	36,5

Vuoden 2023 tiedusteluun vastanneiden keski-ikä oli 53 vuotta. Uistelijoiden keski-ikä on noussut ja nyt jo yli puolet vastaajista oli yli 50-vuotiaita (Kuva 1). Jakauma ei välttämättä täysin vastaa todellista luvanostajien ikäjakaumaa, koska oletettavasti nuoremmat kalastajat käyttävät aktiivisemmin sähköpostia. Tällöin he todennäköisemmin vastasivat tiedusteluun.

Kuva 1. Vuosien 2020 ja 2023 tiedusteluun vastanneiden ikäjakauma.

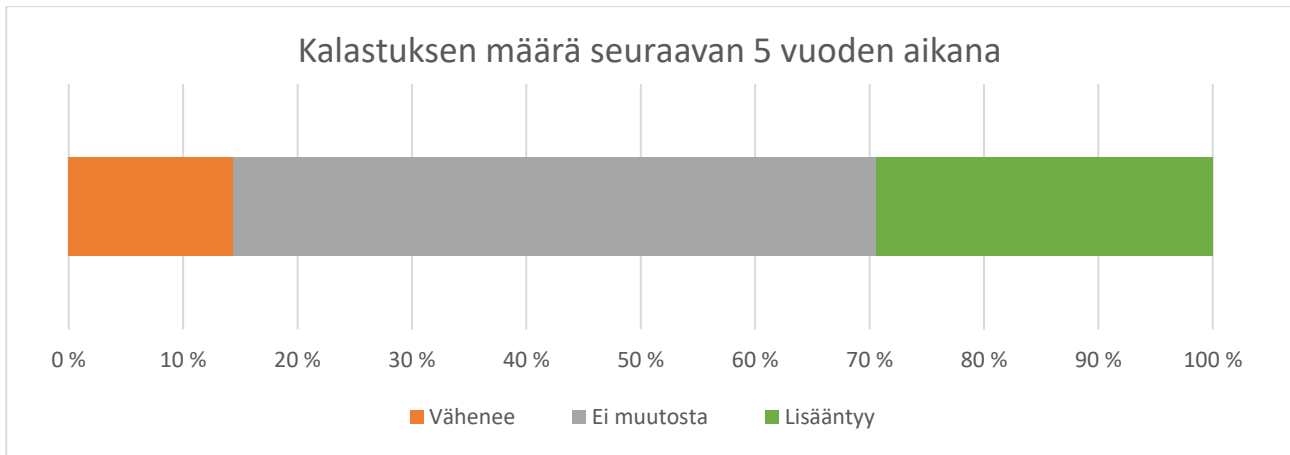
2. Pyyntiponnistus ja kalastuksen luonne

Vetouistelupäiviä kertyi vuonna 2023 10377 (Taulukko 3). Kalastuksen määrä on pysytellyt melko vakaana, lukuun ottamatta vuoden 2021 pientä notkahdusta. Vuonna 2021 kylmä ja lyhyt syyskausi vaikutti selvästi, mutta vuonna 2022 taso palasi lähelle vuosien 2019-2020 tasoa.

Taulukko 3. Yhtenäisluvulla kalastaneiden pyyntiponnistus vuosina 2019-2022. Vapautunnit = tunnit x keskimääräinen vapojen määrä.

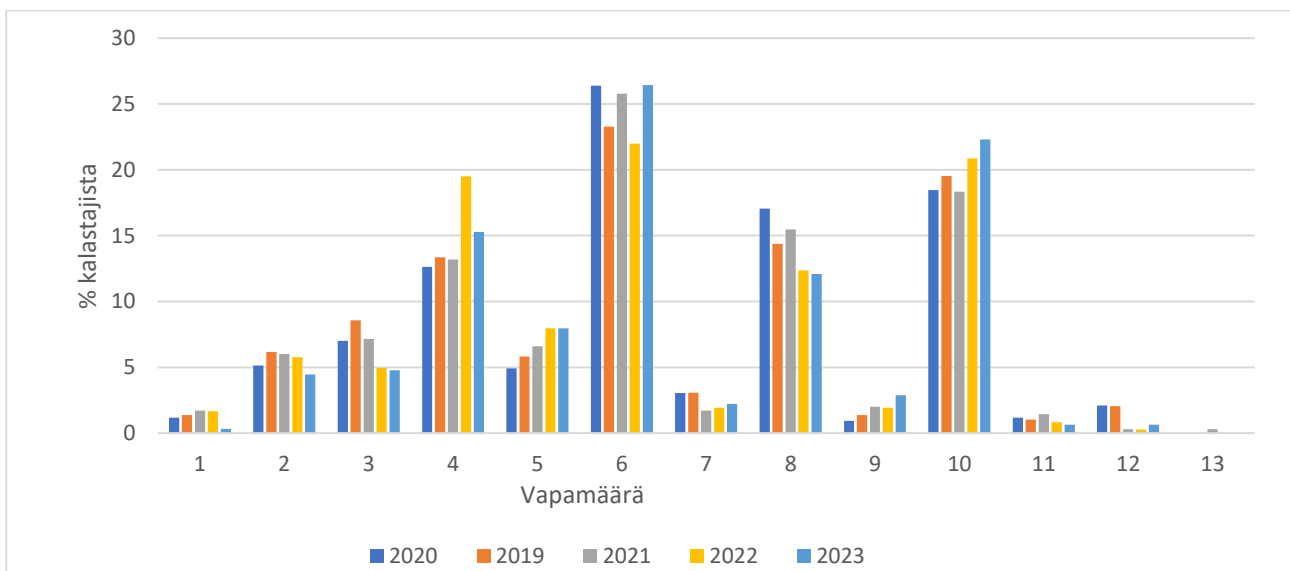
Vuosi	PYYNTIPONNISTUS		
	Päivät	Tunnit	Vapautunnit
2019	10711	53125	390390
2020	10480	55552	399656
2021	9769	44991	328949
2022	10452	50584	372593
2023	10377	50099	382602

Vuoden 2020 tiedustelussa kalastajilta kysyttiin, miten he arvioivat oman vetouistelunsa määrän kehittyvän seuraavan 5 vuoden aikana. Valtaosa vastaajista arvioi kalastuksen pysyvän ennallaan, mutta kalastustaan todennäköisesti lisäävien määrä oli selvästi suurempi, kuin kalastustaan vähentävien (Kuva 2). Tämän perusteella kalastuspaine olisi voinut lähteä kasvuunkin, mutta selkeää trendiä ei ainakaan vielä ole näkynyt. Todennäköisesti kalastajien määrä ja kalastajajoukon ikääntyminen ovat merkittävämpiä tekijöitä kokonaiskalastuspaineen kannalta.

Kuva 2. Kalastajien arvio oman kalastuksensa määrän kehityksestä seuraavan 5 vuoden aikana vuoden 2020 tiedustelussa.

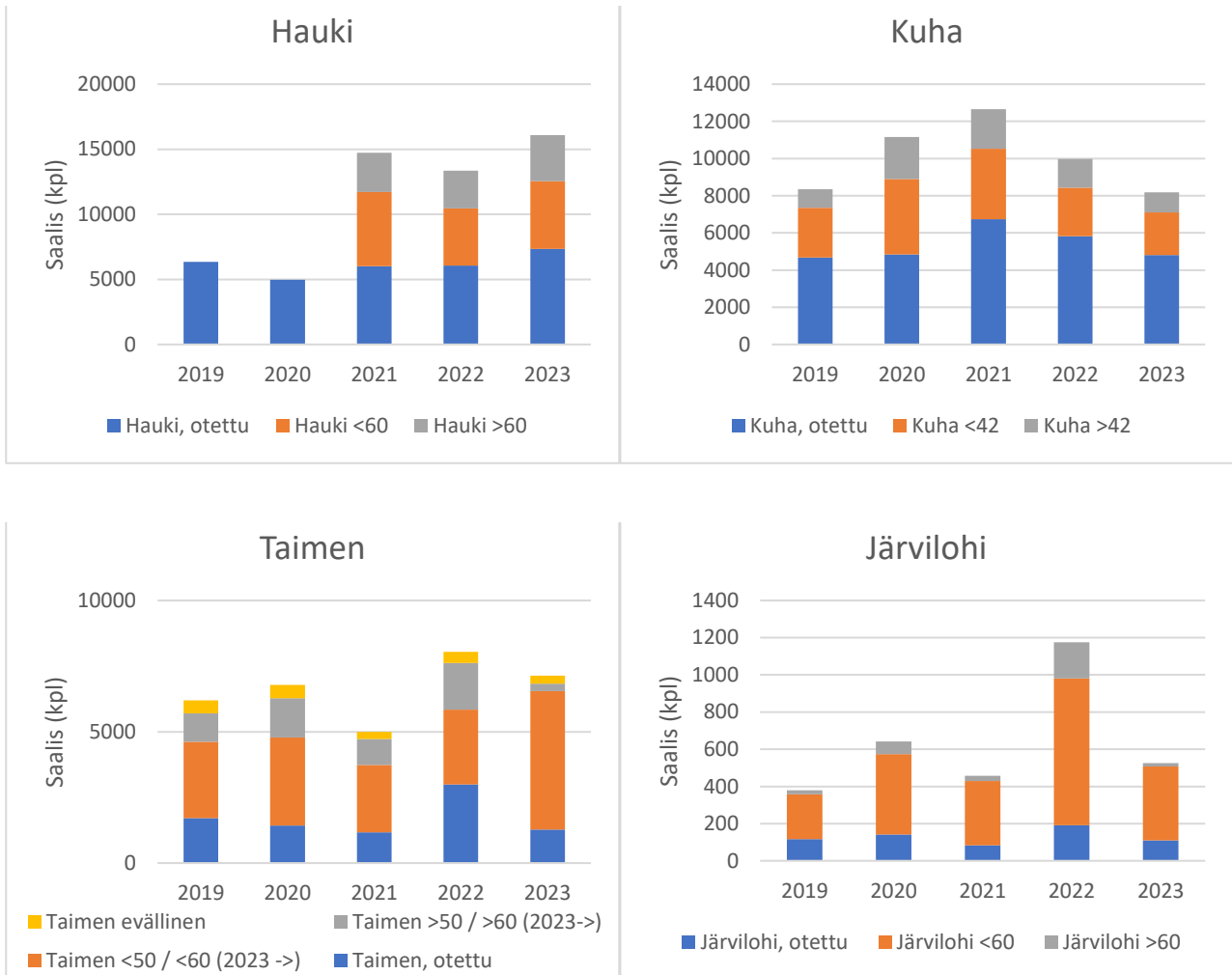
Keskimääräinen käytetty vapamäärä vuosina 2019-2023 on ollut n. 6,5 vapaa. Yleisimmin käytetyt vapamäärät ovat olleet 4, 6, 8 ja 10 vapaa (Kuva 3). Päijänteen yhtenäislupien vaparajoitus on 6 vapaa ja yli puolet kalastajista käyttää maksimissaan 6 vapaa. Lisävapalupia ostetaan kuitenkin runsaasti ja se näkyy myös käytetyissä vapamäärissä.

Kuva 3. Käytetty vapamäärä vuosina 2019-2022.

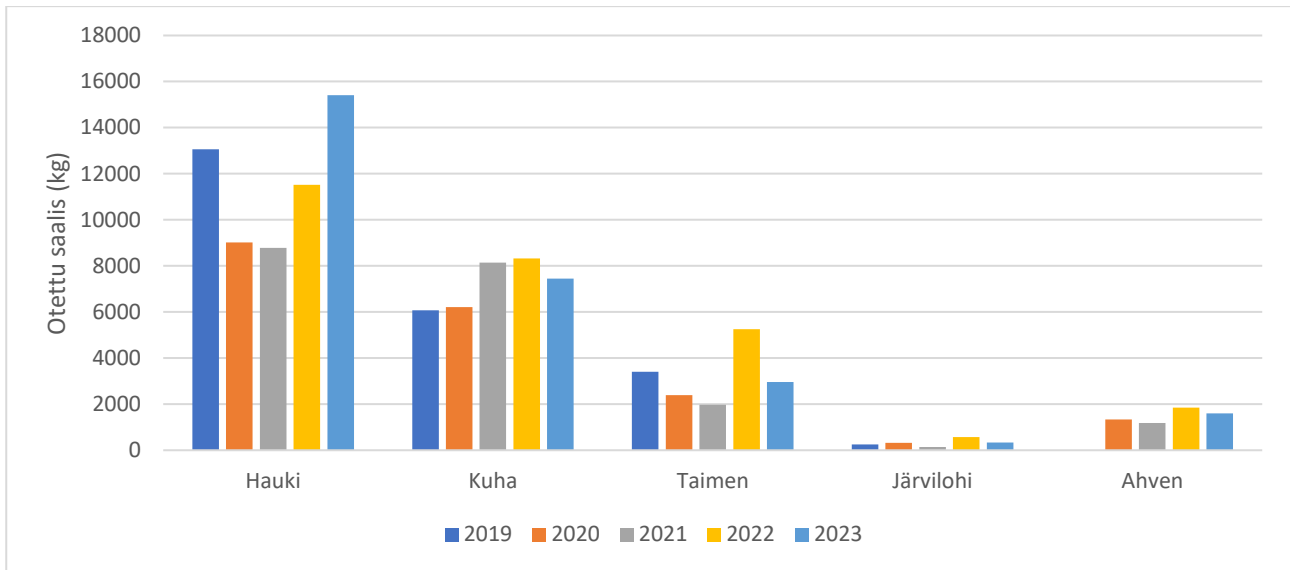
2. Saaliit

Yhtenäisluvilla kalastaneiden (vetouistelijoiden) runsain saaliskala on ollut hauki ja vuonna 2023 haukisaalisarvio oli seurantahistorian suurin (Kuva 4). Kuhan kohdalla seuranta-ajan huippu saavutettiin vuonna 2021, mutta taimen- ja järvilohisaalis oli korkein vuonna 2022. Vapautettujen haukien määrää kysyttiin ensimmäistä kertaa vuonna 2021. Vuodesta 2019 alkaen on istutettu Elinvoimainen Järvilohi -hankkeen pit-merkittjä järvilohia ja luultavasti saalis on koostunut pääosin niistä. Myös taimenistutukset ovat näyttäneet tuottaneen melko runsaan kannan. Taimenet ja järvilohet ovat olleet valtaosin alamittaisia, mutta vuonna 2022 myös mitallisten, saaliiksi otettujen taimenten määrä nousi seurantahistorian selvästi korkeimmalle tasolle. Vuonna 2023 taimenen alamitta nousi 60 cm:iin, mikä näkyy alamittaisten taimenten määrässä selvästi. Kokonaismäärä oli hieman alhaisempi kuin vuonna 2022. Mikäli vapautetut taimenet ovat selvinneet hyvin, kaudella 2024 mitallisia taimenia pitäisi olla odotettavissa selvästi paremmin.

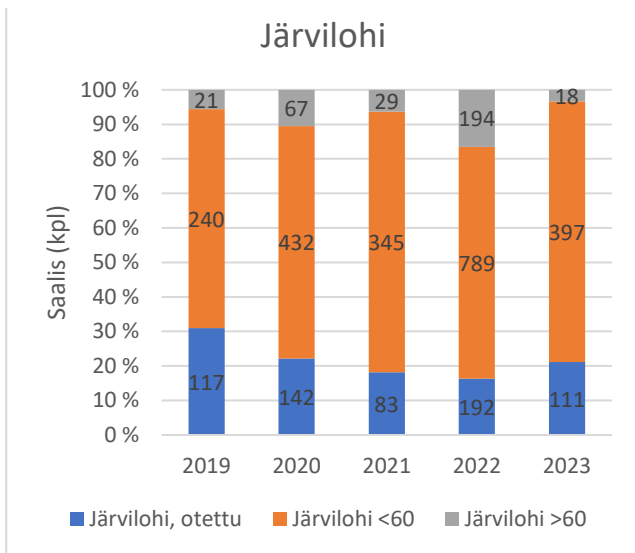
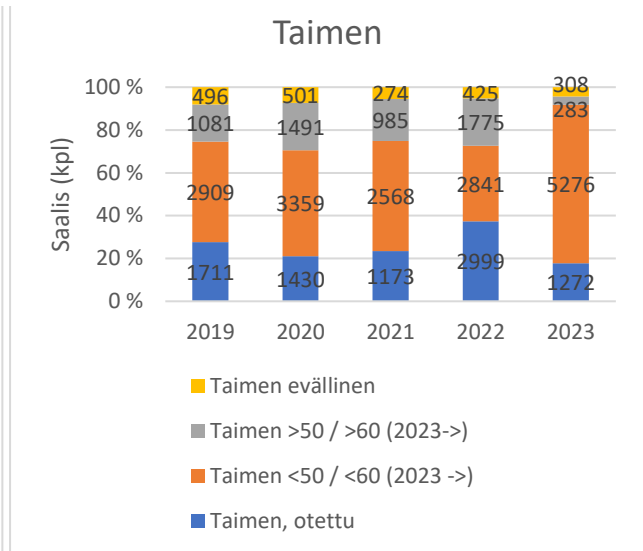
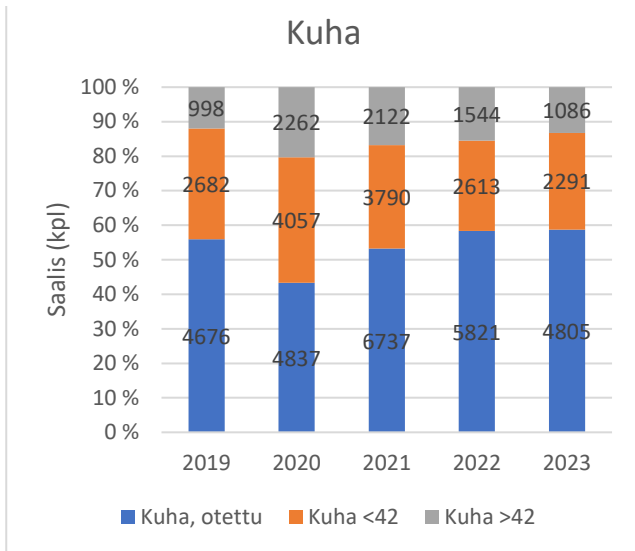
Kuva 4. Yhtenäisluvulla kalastaneiden lajikohtaiset kokonaissaaliit (kpl) Päijänteellä vuosina 2019-2022. Otettu saalis on mainittu erikseen, kaikki muut on vapautettu.

Kaikkien lajien saaliiksi otettu, yhteenlaskettu kokonaissaalisarvio oli vuonna 2023 seurantahistorian korkein, n. 26 200 kg, mutta ero edelliseen vuoteen oli hyvin pieni. Kilomääräisesti haukea on otettu saaliiksi eniten (Kuva 5). Kuhasaalis puolestaan oli alimmillaan vuonna 2019 ja on siitä selvästi noussut. Hauki on kuitenkin yleisempi saalis, koska niitä vapautetaan selvästi enemmän. Taimen- ja järvilohisaalis kohosi selvästi aiempaa korkeammalle vuonna 2022. Järvilohisaaliin taso on alhaisista istutusmääristä johtuen muihin lajeihin verrattuna alhainen. Myös ahvensaalis kohosi aiempiin vuosiin verrattuna.

Kuva 5. Yhtenäisluvulla kalastaneiden lajikohtainen saaliiksi otettu kokonaissaalis (kg) Päijänteellä vuosina 2019-2022.

Selvästi suurin osa saaduista kuhista on ollut lakisäateisen alamitan ylittäviä (Kuva 6). Taimenella alamittaisia on ollut hieman enemmän kuin mitallisia vuosina 2019-2021 (otetut + vapautetut mitalliset), mutta vuonna 2022 mitallisten taimenten määrä ylitti alamittaisten määrän. Vuoden 2023 mitallisten kalojen osuuden putoaminen johtuu pääasiassa alamitan nostosta (50 -> 60 cm). Järvilohista selvästi suurin osa on ollut alamittaisia. Myös mitallisia kaloja vapautetaan melko paljon. Moni uistelija lienee käyttänyt vapaaehtoisesti säädettyä korkeampaa alamittaa ainakin taimenen ja kuhan kohdalla.

Kuva 6. Otettujen mitallisten, alamittaisten ja vapautettujen mitallisten kalojen sekä rasvaeällisten taimenten osuudet lajikohtaisista saaliista vuosina 2019-2023. Otettu saalis on erikseen mainittu, kaikki muut on vapautettu. Pylväiden luvut ovat kalojen lukumääriä.

Evällisten taimenten määrä saaliissa on ollut arviolta seuraava:

2019	2020	2021	2022	2023
496	501	274	425	308

Osa evälliseksi ilmoitetuista taimenista on voinut olla huonosti leikattuja istukkaita, mutta joka tapauksessa näyttää siltä, että Päijänteellä on ollut viime vuosina kohtalainen määrä luonnossa syntyneitä ja vastakuoriutuneena poikasena tai mätinä istutettuja taimenia.

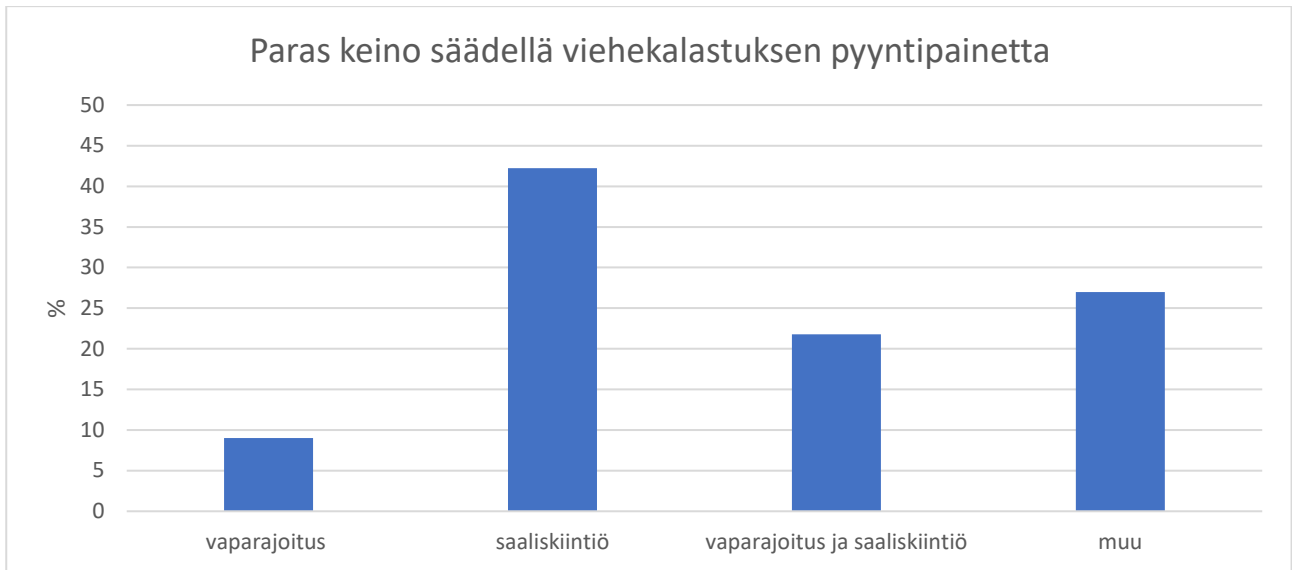
Alle (Taulukko 4) on koottu vuosien 2019-2023 lasketut taimenen, järvilohen ja kuhan kappalemääräiset yksikkösaaliit eri pyyntiyksiköjä kohti.

Taulukko 4. Yksikkösaaliit (kpl) eri pyyntiyksikköjä kohti. HUOM! Taimenen alamitta muuttui 50 cm -> 60 cm vuonna 2023.

Yksikkösaalis KPL/PÄIVÄ											
Vuosi	Hauki, otettu	Kuha, otettu	Kuha v <42cm	Kuha v >42cm	Taimen, otettu	Taimen v <50cm/60cm	Taimen v >50cm/60cm	Taimen v evällinen	Järvilohi, otettu	Järvilohi v <60cm	Järvilohi v >60cm
2019	0,593	0,437	0,250	0,093	0,160	0,272	0,101	0,046	0,011	0,022	0,002
2020	0,473	0,462	0,387	0,216	0,136	0,320	0,142	0,048	0,014	0,041	0,006
2021	0,615	0,690	0,388	0,217	0,120	0,263	0,101	0,028	0,008	0,035	0,003
2022	0,581	0,557	0,250	0,148	0,287	0,272	0,170	0,041	0,018	0,076	0,019
2023	0,709	0,463	0,221	0,105	0,123	0,508	0,027	0,030	0,011	0,038	0,002
Yksikkösaalis KPL/TUNTI											
Vuosi	Hauki, otettu	Kuha, otettu	Kuha v <42cm	Kuha v >42cm	Taimen, otettu	Taimen v <50cm/60cm	Taimen v >50cm/60cm	Taimen v evällinen	Järvilohi, otettu	Järvilohi v <60cm	Järvilohi v >60cm
2019	0,120	0,088	0,050	0,019	0,032	0,055	0,020	0,009	0,002	0,005	0,000
2020	0,089	0,087	0,073	0,041	0,026	0,060	0,027	0,009	0,003	0,008	0,001
2021	0,133	0,150	0,084	0,047	0,026	0,057	0,022	0,006	0,002	0,008	0,001
2022	0,120	0,115	0,052	0,031	0,059	0,056	0,035	0,008	0,004	0,016	0,004
2023	0,147	0,096	0,046	0,022	0,025	0,105	0,006	0,006	0,002	0,008	0,000
Yksikkösaalis KPL/VAPA/TUNTI											
Vuosi	Hauki, otettu	Kuha, otettu	Kuha v <42cm	Kuha v >42cm	Taimen, otettu	Taimen v <50cm/60cm	Taimen v >50cm/60cm	Taimen v evällinen	Järvilohi, otettu	Järvilohi v <60cm	Järvilohi v >60cm
2019	0,016	0,012	0,007	0,003	0,004	0,007	0,003	0,001	0,000	0,001	0,000
2020	0,012	0,012	0,010	0,006	0,004	0,008	0,004	0,001	0,000	0,001	0,000
2021	0,018	0,020	0,012	0,006	0,004	0,008	0,003	0,001	0,000	0,001	0,000
2022	0,016	0,016	0,007	0,004	0,008	0,008	0,005	0,001	0,001	0,002	0,001
2023	0,019	0,013	0,006	0,003	0,003	0,014	0,001	0,001	0,000	0,001	0,000

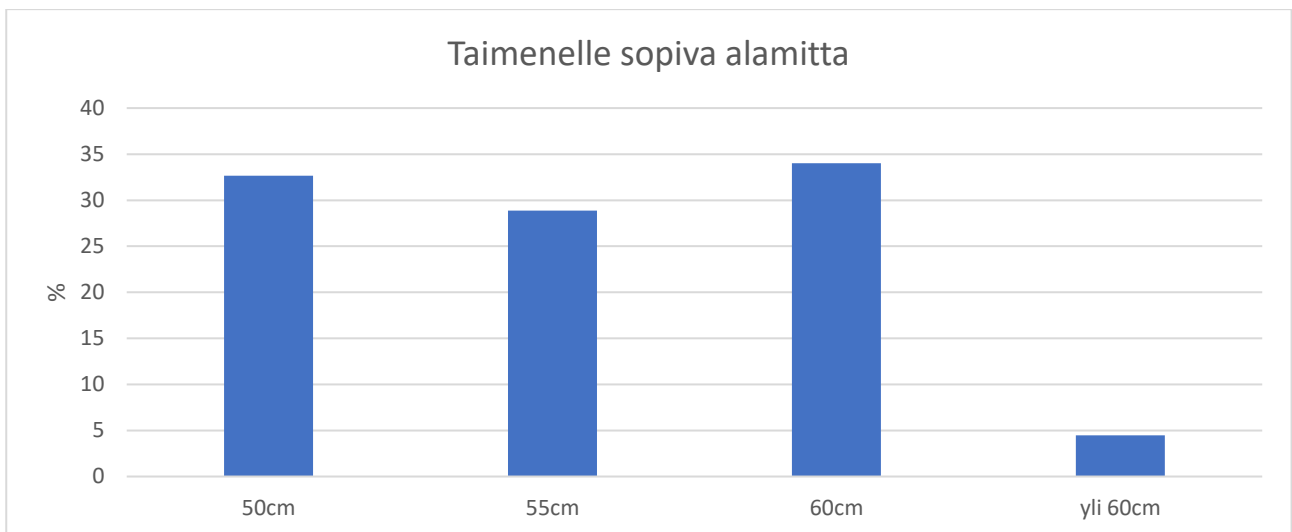
3. Mielenpiteet kalastuksensäätelyyn liittyen

Päijänteellä uistelun pyyntipainetta on säädelty vaparajoituksella (6 + 1-4 lisävapaa) ja vuonna 2020 käyttöön otetulla saaliskiintiöllä (1 taimen tai järvilohi / päivä / venekunta). Näistä selvästi suositumpi vuoden 2019 tiedustelussa oli saaliskiintiö (Kuva 7). Saaliskiintiötä tai sen ja vaparajoituksen yhdistelmää kannatti n. 64 % vastanneista. Vaparajoitus koettiin selvästi hyödyttömämmäksi tai jopa harrastuksen kannalta haitalliseksi. Muina keinoina mainittiin mm. koukkurajoitukset, taimenen alamitan nosto ja muiden kalastusmuotojen rajoittaminen. Yhden kolmihaarakoukun käyttö on Päijänteellä suosituksena. Useissa vastauksissa vapakalastuksen vaikutus kalakantoihin nähtiin merkityksettömänä.

Kuva 7. Vuoden 2019 uistelutiedusteluun vastanneiden mielipide parhaasta keinosta säädellä viehekalastuksen pyyntipainetta.

Taimenen alamitta on ollut Päijänteellä 50 cm, mutta vuodesta 2023 alkaen se korotettiin 60 cm:iin. Vuoden 2019 tiedusteluun vastanneista n. 33 % kannatti 50 cm alamittaa (Kuva 8). Korkeampaa alamittaa toivoi siis n. 67 % ja vaihtoehdoista suosituin oli 60 cm (n. 34 %). Vain hyvin pieni osa vastanneista haluaisi alamittaa nostettavan vielä korkeammaksi. Tarkan alamitan suhteen mielipiteet ovat siis varsin jakautuneita. Vuosien 2020-2023 tiedusteluissa ei kysytty kalastuksensäätelystä liittyviä mielipiteitä.

Kuva 8. Vuoden 2019 uistelutiedusteluun vastanneiden mielipide taimenelle sopivasta alamitasta.